

ויאין ראוי לכהניםם שלא בראשי. ואם יראה ביהם שיזעאים מקו הישר וצרכין הכנען, יוכיחם ויכניעם בדיון ובשורה, עד שיבחרו הערך השרה. וילמד מزادן העולם שהנהיג את ישראל והוליכם בדבר שמהם באשר ישא האומן את היונק, על אחת כמה וכמה מה יש לו לעשות לفرنسا הבא במצוות:

פרק שני

פרק כז

יש גדרה אחרת, שאף על פי שהיא גדרה מזאת (פירוש, מגילות השורה, והיא המoil), בחלוקתה של תורה, שאין ראוי לאדם לחזיר אותה, ואם רודף אותה, היא בורחת מפניו. ואם משפטו עצמו בה, הקדוש ברוך הוא מגביהו. בדגרסן [התם] (כפלקו קמיה לעיובון קו יג ע"ב), אמר רבי אבא אמר שמואל, שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל. הללו אומרים הלבכה במוותנו, והללו אומרים הלבכה במוותנו. יצתה בת קול ואמרה להם, אלו ואלו דברי אלוהים חיים, והלבכה בבית הלל. ומפני מה זכי

נפש יהודה

ואם אסורים בזקים. על ידי שmaggibain עצמן, בגין לדי יסוריין וענויות: המטיל אימה יתרה על האבוד. פירושית למללה (פרק ט) בשם מהרש"א: **לצרפת הבא במצוות**. של מקום, שצורך לנحو אהבה ובחיבה, ולא יצערם, ולא יטיל אימה יתרה עליהם, ויעמוד בגודלו עד סוף כל הדורות:

ואמր שיהא זה מסור לחכמים שבכל דור ודור, יהיה

יתמיד בגדרתו. בדגרסן [התם] (כפלקו קמיה למגילה קו יג ע"ב), אמר רבי אלעזר, בשהקדוש ברוך הוא פוסק גדרה לאדם, פוסק לו לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות, שנאמר ושיבם לנצח ויגביהו (חיו' ל"ו, ז'). ואם הגיס דעתו, הקדוש ברוך הוא משפטלו, שנאמר ואם אסורים בזקים, ילבדון בחבלי עני (פס פסוק ח). על כן, כל ירא שמים ירחיק עצמו מפל שרה על האבוד, זולתי אם יהיה לשם שמים ולתועלתם. ואף על פי כן, אל יטיל אימה יתרה עליהם לשטרך. בדגרסן [התם] (כפלקו קמיה לילך כסא קו יז ע"ה), ושנתנו חתיתם בארץ חיים, מאין נינהי. אמר רב חסדא, זה פרנס המטיל אימה יתרה על האבוד שלא לשם שמים. ואמר רב יהודה אמר רב, כל פרנס המטיל אימה יתרה על האבוד על האבוד על האבוד. אמר רב, כל פרנס המטיל אימה יתרה על האבוד שלא לשם שמים, אין רואה בן תלמיד חכם שמים, שנאמר לבן יראיהו אנשים, לא יראה כל חכמי לב (חיו' ל"ז, כ"ז). אבל יש לו להנהי עם ישראל בחפה ואהבה בשינגו בראשי, ולא יצערם, כי ישראל נקראו גוי קדוש (קמota י"ט, ו'),

חק יעקב

כו אין רואה בן תלמיד חכם. רבינו تم פירש כל הנני דשמעתין (ר"ה י"ז ע"א) בשלא עשו תשובה, יעוני שם באורך (תוספות שם):

כז אלו ואלו דברי אליהם חיים. שאלו רבני צרפת וכורונם לברכה, היאך אפשר شيינו אלו ואלו דברי אליהם חיים, וזה אסור וזה מתיר. ותירצו, כי בשעה משה למורום לקבל תורה, הראו לו על כל דבר ודבר ארבעים ותשע פנים לאיסור ואבאים ותשע פנים להזיתר. ושאל להקדוש ברוך הוא. ושהל להקדוש ברוך הוא על כל דבר ודבר ארבעים ותשע פנים לאיסור ואבאים ותשע פנים להזיתר.

המגביה את עצמו, הקדוש ברוך הוא משפילו. וכל המחויר אחר הגדלה, הגדלה בורחת ממנה. וכל הבורה מן הגדלה, הגדלה מחרת אחריו. וכל הדוחק את השעה, השעה דוחקתו. וכל הנדחה מפני השעה, השעה עומדת לו.

וירסן נמי [התם] נפלק כייל מעילין עילוין לך נ"ל, ע"ה, וגמכת ליליס פליק סגולין מן סילק לך נ"ס ע"ה, **רבא**, הוה ליה לר' יוסף מלטה בהדייה. כי מטה מעלי, יומא דכפורי, אמר, איזיל ואפיקסיה. אזל, אשכחיה לשמעיה דקא Mizig ליה כסא דחמרה. אמר ליה, דב ליא, דאמזגיה ליה אנא. Mizig ליה. בדעתמייה, אמר ליה, דמי לי האי. Mizig למויגא דרבא בר יוסף בר חמא. אמר ליה, אנא הוा. אמר ליה, לא

חק יעקב

ההכרעה כמותם. ונכוון הוא לפיה הדרש, ובדרך האמת יש טעם וסוד בדבר רישב"א עירובין י"ג ע"ב: **מלטה בהדייה**. פריש רשי"י כעס, ולא פריש על מה הוא הкус. ומ"מ זה גוף המעשה. בר מר שמואל, קר שם. פקיד, ציווה בצוואתו. דליתנן תליסר אלף וויזי לרבעא מן עללה דנחר פניה. שלחה רבא לקמיה דרב יוסף, עללה הייכי מיקרא, כלומר, ממה אגבה אותו ממוני. אמר רב יוסף, מתניתין היא, ושווין בנודרמן התבואה, שאין אסור אלא חמשת המינין, [ולכן] לא תגבה אלא חמשת המינין. אמר ליה אבוי, מי דמי. תבואה לא משמע אלא חמשת המינין, עללה כל ملي משמע, כל ملي שעולה ומשביח ואפילו משאר פירות, יצוה לגבות מהן. אהדרוה لكمיה דרבא, אותה תשובה. אמר, הא לא קמיבעיא לי דעללה כל ملي משמע. הדא הוא דאיבעיא לי, שכבר בתים ושכר ספינות Mai, מי אמרין כיון דפתחן, פירוש, שמתחרין כל זמן שמתישנן, לאו עללה היא, לאו עללה מיקרו, שאין עולה משובה, ולא גבי מניינו, או דלמא כיון דלא ידיע פחתיתיו – שעיל יד על יד מתחר וAINER ניכר פהיתותו להדריא, הויאל ונוטל מננו שכר, עללה היא, עולה ומשביח הווי, ויהבו ליה מההוא אגרא. אמרה רבנן קמיה דרב יוסף, הא דאמר רבא דהא מיבעיא ליה דעללה כל ملي משמע. אמר, וכי מאחר ולא צרייך לנו, אמר שלח לנו. איקפֶּד

רב יוסף וכו' (נדורים נ"ה ע"א): **דמי לי האי מויגא למויגא דרבא**. שכשיהה רבא לומד לפניינו, היה מזוג לו בעניין זה:

בית הילל לקבע הלכה במתן, מפני שנוחין ועלוביין הוי, ושותין דבריהם ודברי בית שמאי. ולא עוד, אלא שמקדים דברי בית שמאי לדבריהם. באotta שבניו (טול פיק נ"מ ז), מי שזיהה ראשו ורבו בספה ושלחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין, ובית הילל מכשירין. אמרו להם בית הילל לבית שמאי, לא בז' היה מעשה, שהלכו זקני בית שמאי זוקני בית הילל לבקר את רבי יוחנן בןchorin, ומצאוו ראשו ורבו בספה ושלחנו בתוך הבית, ולא אמרו לו דבר. אמרו להם בית שמאי, ממש ראייה (בתמייה המויל). אף הם אמרו, אם כן היה נזהג, לא קימת מצות סכה מימה. למדך, שביל המשפט עצמו, הקדוש ברוך הוא מגיביהו. וכל

נפש יהודה

כז עולビין. סבלנים: **ושותין דבריהם ודברי בית שמאי**. כשהיו בית שמאי מביאין ראה לדבריהם מן התורה, ובית הילל מביאין ראה מקרא אחר, היו בית הילל דורשים מקרא של בית שמאי למה בא, ולא היה קל בעיניהם. אותה שניינו בברכות (פ"א מ"ג), בית שמאי אומרים, בערב כל אדם יטו ויקראו קריית שמע, ובבוקר יעמדו, שנאמר ובשכבר ובគומר (דברים ז). ובית הילל אומרים, כל אדם קורא כדרכו, שנאמר וככלתך בדרך (שם). אם כן למה נאמר ובשכבר ובគומר, בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדים: **שמקדמים** דברי בית שמאי לדבריהם. דקמרי להו, שהלכו זקני בית שמאי זוקני בית הילל: **בֵּל הַדּוֹחָק אֶת הַשְׁעָה**. שמתיגע להעשר ומתקדם עצמו לגבות ולגדלות: **הַשְׁעָה עֲוֹמֶדֶת לוֹ**. לאחר מכן עתידה לעמוד לו שעה מוצלת: **מלטה**.ups: אמרו: **ר' בא: איזיל ואפיקסיה**. לר' יוסף: **דמי לי האי מויגא למויגא דרבא**. דרב יוסף סגי נהרו הו, ולא היה רואה לר' בא, אלא הכירו בטעם היין שרבא מזוגו, לפי שהיה מכיר לר' בא, מזוגו של רבא מתחילה, שהיה בקי ליתן מים במידה. לפי שכלי הין שלהם היה מזוגים במים, מפני חזקו: **לא**

בעצמו, שנאמר תכין בטובתך לעני, אליהם. ואמרנו עלה (גפלק יכול מעגליין, עיוני) לך ע"ש ע"ה, אמר רב דימי בר חמא, מי רכתיב לא בשים היא וגוו ולא מעבר לים היא (לכליס ל, י"ג – י"ג). לא בשים היא, שם אמר בשים היא, אתה צריך לעלות אחריה. ולא מעבר לים היא, שם אמר מעבר לים היא, אתה צריך לעבר עליה. רבא אמר, לא בשים היא, לא תמצאה במאי ש מגביה דעתו עליה בשים. ולא מעבר לים (היא), לא תמצאה במאי ש מריחיב דעתו עליה בים. ורבי יוחנן אמר, לא בשים היא, לא תמצא בגיס הרות. ולא מעבר לים היא, לא תמצא לא בשרנים ולא בתගרים.

גם בין שניינו (גפלק ל' מלוכת מטנא ז'), רבץ צדוק אומר, אל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא קרדום לחפר בהן. ובן היה היל אומר, ודאותם שיש בתגא, חלף. הוא למדת, שב להננה מדברי תורה, אבל נוטל חייו מן העולם.

נפש יהודה

תטיב אפרעה. לפי שהגים לבו, שאל לו מקרא זה, כדי להשליל דעתו. ונטכוון رب יוסף להזהיר לרבע שודה של רוח ביורה: נתינה לו במתנה. מהשתכח: כל גיא ינשא. ואף על גב דלאו גבי האי קרא כתיב, דרשינןליה למי שבא לידי גיא ומשפיל עצמו, חור ומותנסא: שדורשת ואוכלת. מי לאחר הריגתו. שאינו מkapid על תעונינו, אלא אוכל בשור בא TABLEIN. וכן שאר תעוגנים: שמסרתת. בטיט. הינו מי שאינו חולך אחר גבהות לקוץ במאכלו אם לא נתבשל כל צרכו. לשנה וחירינה, שדורשת ואוכلت, לאחר הריגתה אוכלת מיד, כך תלמיד חכם מחזר על שמוועתו כשקיבלה מרבו. שמסרתת, מנבל עצמו על דברי תורה. לשון זה נראה בעני, לפי שמצוינו בכל התלמוד שדרך תלמידי חכמים להקפיד על מאכלן דרך גדולה וכבוד, ועל מלכושין, כדכתיב כל משנאי אהבו מות (משל ח' ל"ז):

בכתורה של תורה כאדם המשמש בכלי, חלף ו עבר מן העולם: **תגא.** כתר בלשון ישמעאל:

תטיב א-ברעה, עד דמפרשת לוי להני קראי. מי דכתיב וממדבר מתנה, וממתנה נחליאל, ומחליאל במוות, ומברשות הגיא (גמלר כ"ה, י"ט – כ'). אמר ליה, אם מישים אדם עצמו במדבר הזה שהפל דשין אותו, תורה נתונה לו במתנה, שנאמר ומדבר מתנה. וכיון שתוננה לו במתנה, נחלו אל, שנאמר וממתנה נחליאל. וכיון שנחלו אל, עולה לגדלה, שנאמר ומחליאל במוות. אבל אם הגיס דעתו, הקדוש ברוך הוא ברכך והוא משפילו, שנאמר ומברשות הגיא. ואם חוזר בו, הקדוש ברוך הוא מגביהו, שנאמר כל גיאו ינשא (יקניא מ', ר'). אמר רב הנא, מי דכתיב חיתך ישבו בה, תכין בטובתך לעני, אליהם (הכליס ס"ח י"ו). אם מישים אדם עצמו בחיה זו שדורשת ואוכלת, אמרו לה שמסרתת ואוכלת, תלמודו מתקים בידו. ואם לאו, אין תלמודו מתקים בידו. ואם עושה כן, אמר רב הנא, הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה

חק יעקב

במדבר. שהוא מופקר לכל, שמלמד תורה בחינם לכל: נחליאל. שנעשית לו התורה כנהלה מסרתת. מנבל עצמו על דברי תורה. לשון זה נראה בעני, לפי שמצוינו בכל התלמוד שדרך תלמידי חכמים להקפיד על מאכלן דרך גדולה וכבוד, ועל מלכושין, כדכתיב כל משנאי אהבו מות (משל ח' ל"ז):

שאינו חולך אחר גבהות לקוץ במאכלו אם לא נתבשל כל צרכו. לשנה וחירינה, שדורשת ואוכلت, לאחר הריגתה אוכلت מיד, כך תלמיד חכם מחזר על שמוועתו כשקיבלה מרבו. שמסרתת, מנבל עצמו על דברי תורה: **תגאים.** מהווין בעירות: **סחרבים.** מהווין בעירות: **תגאים.** העטרה להתגדל בהם: ולא קרדום לחפר בהן. ולא תלמוד תורה כדי לעשות לך ממנה מלאכה שתתפרנס בה, כמו קרדום לחפור בה. שהועשה כן, מועל בקדושתה של תורה, וחביב מיתה כדי שמשתמש בכתורה של תורה כאדם המשמש בכלי, חלף ו עבר מן העולם: **תגא.** כתר בלשון ישמעאל:

וישמחין ביסירין, עליהם הפתות אומר,
ואלה ביו ביצאת השמש בגברתו (קופטס ט/),
ד'לו. לעולם, דנקית ליה בלביה. וזה
אמר רבא, כל המעביר על מדותיו,
מעבירין לו על כל פשעיו. דמפני
ליה ומפני. נמצא, שראוי להרגיש
בשיחלו את כבודו, וכל זה כפי
לפודו.

וגרשן [התם] (כפלק לוי מלוי, חנות פיק ו' מכתה ט/),
אל תבקש גדרלה, ולא תחמוד בבוד,
יותר מלמידך עשה, ולא תתאווה
לשלחןם של-מלכים, שללחןך גדול
משלחןם, וכתרך גדול מברם, ונאמנו
[הוא] בעל מלאכתך ^ט שיטלים לך
שבר פעלתך:

החלק השני התקרכ לשלטונות, ויש בו פרק אחד

פרק ב

הקדוש ברוך הוא למן חסדו
הגadol שעשויה תמיד עם
בני ישראל, ממנה מהם בכל הזור ודור

חק יעקב

השאילני קרדמק וכוי השאילני מגלה. כך וגרסת בכלי הספרים, ותימה, מה שינה מmagal. וכך שהקורדים חשוב יותר מן המגל, וكمיל כי אעפ' שזה השайлן כל' שהוא חשוב יותר, אף' יש כאן עון נתירה (ריטב' א' ימא כ"ג ע"א): דנקית ליה בלביה. פירוש, הוא אינו עושה מעשה נקייה ונTierה, אלא מניה עלבונו למקום (שם: דמפניו ליה ומפני). וקשה לי, הא דאמר בפרק כל כתבי הקודש (שבת ק"ש ע"א), תיתי לי שלא שדינא רישא אבי סדי, עד דמחילנא לכל דמצער לי. היכי דמי, אי דלא מפניו ליה, הרי הוא עושה שלא כדין שאינו נוקם ונוטר כנחש. ואי מפניו ליה, לא שיך לומר לא שדינא רישא אבי סדי. ועוד, א"כ מאיר רבותה. ויל', דלעולם לא מפניו ליה. והוא דהכא, במילוי דשמי. וההיא דחתם, בצערא דמצערין ליה שלא על ملي דשמי (שם):

הוא השכר שתתקבל על לירודה של תורה:
שלא לשם: שללחןך גדול משלחן.

עם כל זה, אל יעשה עצמו בבהמה,
שאיינה מרגשת. בדגרסן [התם] (כמכת
יום לך נלמוננו לך כ"ב ע"ג), אמר רבי יוחנן
משום רבי שמעון בן יוחאי, כל תלמיד
חכם שאינו נזקם ונוטר בנטח, אינו
תלמיד חכם. והוא כתיב לא תקם ולא
תטר (ויקלח י"ע, י"ח), והוא, במשמעות כתיב.
תניא, לא תקם ולא תטר, אי זו היא
נקימה, אי זו היא נטירה. נקימה,
אומר לו, השאילני מגלה. אומר לו,
אני משאילך. לאחר בא עצמו, אומר
לו, השאילני קרדמק. אומר לו, אני
משאילך בדרכך שלא השאלתני מגלה,
זו היא נקימה. ואי זו היא נטירה. אומר
לו, השאילני מגלה. אומר לו, לא.
לאחר בא עצמו, אומר לו, השאילני
קדמק. אומר לו, הילך, ואני במוחך
שלא השאלתני, זו היא נטירה. בצערא
דゴפה, לא. והוא תניא, תלמידי חכמים
(שם) עלובים ואינם עלובים, שומעים
חרפתן ואין משבין, עושים מאהבה

נפש יהודה

שאינו נזקם ונוטר בנטח. שאינו נזקם נקמותו ונוטר שנאה
בנהש בלבו: במשמעות כתיב. במנון אסור לנוקם ולנטור: ואני
במוחך שלא השאלתני זו היא נטירה. הדבר שמור
בלבו, ולא הסיחס מಡעתו: בצערא דゴפה לא. וכי בצערא
דゴפה אינו אסור לנוקם ולנטור: והוא תניא תלמידי חכמים
עלובים. שנעלבים מיד אחרים: ואני עלובים. אחרים:
 עושים מאהבה. עושים מצוה מה אהבת ה', ולא ליטול שכבר:
 דנקית ליה בלביה. ואם בא אחר לנוקם נקמותו בכו המשפט,
 ישחוק: המעביר על מדותיו. שאינו מדקך למודד מידה
 כנגד מידה למצערים אותו, אלא מניה מידותיו והולך לו:
 מעבירין לו על כל פשעיו. אין מידת הדין מדקפקת אחרים,
 אלא מנתחו והולכת. אלמא אפילו בצערא דゴפה ימחול, ולא
 יקום ויתור. ומשני, דמפניו ליה. לבקש מהילה: ולא תחמוד
 בכבוד. להתכבד בתורתך. שמתוך כך נראה כאילו אתה עושה